

C-394/22. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2022. június 15.

A kérdést előterjesztő bíróság:Hof van beroep, Antwerpen (antwerpeni fellebbviteli bíróság,
Belgium)**Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:**

2022. június 7.

Felperes:

Oilchart International NV

Alperesek:

O.W. Bunker (Netherlands) BV

ING Bank NV

Az alapeljárás tárgya

A jogvita tárgyát a felperes Oilchart International NV holland társaságnak egy tengerjáró hajó Sluiskil (Hollandia) kikötőjében üzemanyaggal történő feltöltéséről szóló számla kiegyenlítése iránti követelése képezi. Ez a számla kiegyenlítetlen volt, amikor az adós fizetéseképtelenné vált. A felperes pénzfizetés iránti keresetet indított egy belga bíróság előtt bankgaranciákban foglalt rendelkezések alapján.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUMSZ 267. cikkén alapuló kérelem arra a kérdésre vonatkozik, hogy joghatósággal rendelkezik-e a belga bíróság egy olyan ügyben, amelyben egyrészt azt kell vizsgálni, hogy a fizetéseképtelenségről szóló holland törvény azon különös rendelkezései vonatkoznak-e egy követelésre, amelyek lehetővé teszik e követelés fizetéseképtelenségi eljáráson kívüli érvényesítését, másrészt pedig azt,

hogy az ilyen követelés érvényesíthető-e egyidejűleg Hollandiában a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyonból történő kifizetés iránt a felszámolóhoz benyújtott kérelemmel. A kérdést előterjesztő bíróság arra is keresi a választ, hogy az érintett holland rendelkezések ellentétesek-e az 1346/2000 rendelet (a továbbiakban: fizetéseképtelenségi rendelet) 3. cikkének (1) bekezdésével.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

(a)

Úgy kell-e értelmezni az 1215/2012 „Brüsszel Ia” rendeletnek az 1346/2000 fizetéseképtelenségi rendelet 3. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikke (2) bekezdésének b) pontját, hogy az 1215/2012 „Brüsszel Ia” rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő „csődeljárás[...], kényszeregyezés[...], és hasonló eljárások[...],” fogalmak az olyan eljárást is magukban foglalják, amelyben a keresetlevélben megjelölt követelést egyszerű vevőkövetelésként jellemzik, anélkül, hogy megemlítenék az alperes már bekövetkezett fizetéseképtelenségét, minek körében a követelés tényleges jogalapjaként a fizetéseképtelenségre vonatkozó holland jog eltérést engedő, különös rendelkezéseire (a Nederlandse Wet van 30 september 1893, op het faillissement en de surséance van betaling [a fizetéseképtelenségről és a fizetési haladékról szóló, 1893. szeptember 30-i törvény, a továbbiakban: holland fizetéseképtelenségi törvény] 25. cikkének 2. bekezdésére) hivatkoznak, és amelyben:

- meg kell vizsgálni, hogy az ilyen követelést ellenőrizhető követelésnek (a holland fizetéseképtelenségi törvény 110. cikkével összefüggésben értelmezett 26. cikke) vagy nem ellenőrizhető követelésnek (a holland fizetéseképtelenségi törvény 25. cikkének 2. bekezdése) kell-e tekinteni,
- az egyes követelések sajátos jogkövetkezményeire tekintettel (ideértve a fizetéseképtelenség bekövetkezését követően vállalt bankgarancia igénybevételeként lehetőségét is) a fizetéseképtelenségre vonatkozó holland jog különös szabályai alapján kell értékelni azt a kérdést, hogy a két követelés érvényesíthető-e egyidejűleg, és hogy az egyik nem zárja-e ki a másikat?

valamint

(b)

Összeegyeztethető-e a holland fizetéseképtelenségi törvény 25. cikkének 2. bekezdése az 1346/2000 fizetéseképtelenségi rendelet 3. cikkének (1) bekezdésével annyiban, amennyiben e jogszabályi rendelkezés lehetővé teszi, hogy az ilyen (a holland fizetéseképtelenségi törvény 25. cikkének 2. bekezdése szerinti) követelést a fizetéseképtelenség bekövetkezésének helye szerinti tagállam

fizetéseketelenségi ügyekben eljáró bírósága helyett valamely másik tagállam bírósága előtt érvényesítsék?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (átdolgozás), az 1. cikk (2) bekezdésének b) pontja

A fizetéseketelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendelet, a 3. cikk (1) bekezdése

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Wet van 30 september 1893, op het faillissement en de surséance van betaling (Nederlandse faillissementswet) (a fizetéseketelenségről és a fizetési haladékról szóló, 1893. szeptember 30-i törvény [a fizetéseketelenségről szóló holland törvény]), 25., 26. és 110. cikk

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 Az OW Bunker (Netherlands) BV (a továbbiakban: OWB NL) a dán OWB-csoport egyik társasága. A felperes az OWB NL utasítására üzemanyagot értékesített az ms Evita K tengerjáró hajó részére Sluiskil (Hollandia) kikötőjében, és erről 116 471,45 USD összegű számlát állított ki, amely az OWB NL fizetéseketelensége miatt kiegyenlítetlen maradt.
- 2 Mivel az OWB NL fizetéseketelenné válását követően a felperes több hajót is lefoglaltatott az értékesített üzemanyag megfizetésének biztosítása érdekében, a lefoglalások megszüntetése érdekében a felperes bankgaranciákat kapott az érintett hajótulajdonosoktól. E garanciák úgy rendelkeztek, hogy azok „Belgiumban hozott bírósági ítélet vagy választottbírósági ítélet [alapján] vagy az OWB NL-lel szemben”, vagy pedig a hajótulajdonosokkal szemben vehetők igénybe.
- 3 A fizetéseketelenséget megelőzően az ING Bank NV (a továbbiakban: ING) állítólag hitelt nyújtott más bankokkal együtt. Az OWB-csoport különböző vállalkozásai – köztük az OWB NL is – biztosítékként állítólag az ING-re ruházták át a végső felhasználókkal szembeni jelenlegi és jövőbeli követeléseiket. Az ING beavatkozott az eljárásba, és azt kérte, hogy az OWB NL ellen folyamatban lévő fizetéseketelenségi eljárás befejezéséig az üzemanyaggal feltöltött hajó tekintetében tiltsák meg bankgaranciák vagy egyéb biztosítékok igénybevételét.

- 4 Az elsőfokú bíróság elfogadhatatlannak nyilvánította az OWB NL-lel szemben indított keresetet. Az ING kérelmét illetően joghatóságának hiányát állapította meg. A fellebbezési eljárásban a kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy a tárgyalás első napján az elsőfokú eljáráshoz hasonlóan meg nem jelent alperes OWB NL magatartását az 1215/2012 rendelet (a továbbiakban: „Brüsszel Ia” rendelet) 28. cikkének (1) bekezdése alapján a bíróság joghatóságának vitatásaként kell értékelni. E rendelkezés szerint az alperes távolmaradása esetén a bíróságnak először azt kell megvizsgálnia, hogy rendelkezik-e joghatósággal e rendelet alapján.

Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 5 A felperes az értékesített üzemanyagról szóló kiegyenlített számla kifizetését követeli. A felperes nem említette meg a keresetlevélben az OWB NL ellen már négy hónapja folyamatban lévő fizetésektelenségi eljárást, a követelést pedig rendes polgári jogi vevőkövetelésként jellemezte. Kérelmeiben azonban a felperes azt állította, hogy követelése a fizetésektelenségről szóló holland törvény (a továbbiakban: holland fizetésektelenségi törvény) 25. cikkének 2. bekezdésén alapul.
- 6 A holland fizetésektelenségi törvény 25. cikke a nem ellenőrizhető követelésekre vonatkozik. E követelések ellentétben állnak a rendes, ellenőrizhető – az adós vagyonával szemben támasztott követeléseknek is nevezett – követelésekkel, amelyeket a hitelező a felszámolóval szemben érvényesít a fizetésektelenségi eljárás alá vont vagyonból való kielégítés érdekében (a fizetésektelenségre vonatkozó holland jogban ezek a holland fizetésektelenségi törvény 110. cikkével összefüggésben értelmezett 26. cikke szerinti követelések). A kérdést előterjesztő bíróság ezért „a fizetésektelenségi eljárás alá vont vagyonból eredő” követelésekről is beszél. A holland fizetésektelenségi törvény 25. cikkének 1. bekezdésében említett nem ellenőrizhető követelések a közvetlenül a fizetésektelenségi eljárás alá vont vagyont érintő követelések, mint például a dologi jogok. E követeléseket a felszámolóval szemben érvényesítik. A holland fizetésektelenségi törvény 25. cikkének 2. bekezdése szerint azonban a nem ellenőrizhető követelések közvetlenül a fizetésektelenségi jogi személlyel szemben is érvényesíthetők a felszámoló helyett. Az ilyen, „a fizetésektelenségi eljárás alá vont vagyonon kívüli” követelések esetében a holland fizetésektelenségi törvény 25. cikkének 2. bekezdése szerinti ítélet nincs hatással a fizetésektelenségi eljárás alá vont vagyonra. Ezek a követelések tehát csak személyesen a fizetésektelenségi adóst érintik.
- 7 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a felperes nyilvánvalóan azt kívánja elérni „a fizetésektelenségi eljárás alá vont vagyonon kívüli” követelésével, hogy igénybe vehesse az OWB NL fizetésektelenségeinek bekövetkezését követően kibocsátott bankgaranciákat. A felperes időközben „a fizetésektelenségi eljárás alá vont vagyonból eredő”, pénzfizetés iránti rendes,

ellenőrizhető követelést is érvényesített a hollandiai felszámolónál a jelen eljárással párhuzamosan.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 8 Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság arra keres választ, hogy rendelkezik-e joghatósággal. Ez csak abban az esetben van így, ha a követelés nem kapcsolódik a fizetésképtelenséghez. A „Brüsszel Ia” rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerint ugyanis e rendelet nem vonatkozik „csődeljárásra, kényszeregyezésre és hasonló eljárásokra”. Ezenkívül a fizetésképtelenségi rendelet 3. cikkének (1) bekezdése alapján azon tagállam, amelynek területén a fizetésképtelenségi eljárást megindították – a jelen esetben Hollandia – joghatósággal rendelkezik a közvetlenül a fizetésképtelenségi eljárásból eredő és ahhoz szorosan kapcsolódó keresetek elbírálására is (lásd még: 2009. február 12-i Seagon ítélet, C-339/07, EU:C:2009:83).
- 9 A bíróság joghatóságának meghatározása szempontjából nem a kereset eljárási összefüggése a döntő, hanem a kereset jogalapja. Azt kell megvizsgálni, hogy a kereset alapjául szolgáló jog vagy kötelezettség a polgári és kereskedelmi jog általános szabályaiban vagy pedig a fizetésképtelenségi eljárások eltérést engedő, különös szabályaiban gyökerezik-e (2019. február 6-i NK ítélet, C-535/17, EU:C:2019:96, 28. pont). A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint ezenfelül azon kérdés szempontjából, hogy a 44/2001 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő kivétel alkalmazható-e, az a döntő, hogy milyen erős a bírósági eljárás és a fizetésképtelenségi eljárás között fennálló kapcsolat (2017. november 9-i Tünkers France és Tünkers Maschinenbau ítélet, C-641/16, EU:C:2017:847, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 10 Ezen ítélkezési gyakorlatra tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság joghatósága szempontjából jelentőséggel bír, hogy a szóban forgó követelés ténylegesen a holland fizetésképtelenségi törvény 25. cikkének 2. bekezdése értelmében vett, „a fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyonon kívüli” követelésnek minősül-e, amint ezt a felperes állítja, vagy azt a holland fizetésképtelenségi törvény 110. cikkével összefüggésben értelmezett 26. cikke értelmében vett, „a fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyonból eredő” rendes, ellenőrizhető követelésnek kell-e tekinteni (e különbségtételt illetően lásd a fenti 6. pontot). Amint az ugyanis a fenti 8. pontban megállapítást nyert, a „Brüsszel Ia” rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontja és a fizetésképtelenségi rendelet 3. cikkének (1) bekezdése csak azon követelések tekintetében alapozza meg a kérdést előterjesztő bíróság joghatóságát, amelyek nem kapcsolódnak a fizetésképtelenséghez. „A fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyonon kívüli” követelés esetében ez a helyzet, „a fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyonból eredő”, a hollandiai felszámolóval szemben érvényesített követeléshez hasonló követelés esetében azonban nem. Ezenkívül ha a szóban forgó követelés „a fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyonon kívüli” követelésnek minősül, nem

egyértelmű, hogy mindkét követelés érvényesíthető-e egyidejűleg, az egyik Belgiumban, a másik pedig Hollandiában.

- 11 Mivel a bíróságnak a többi kérdés megvitatása előtt először azt kell megállapítania, hogy rendelkezik-e egyáltalán joghatósággal, nem egyértelmű, hogy a kérdést előterjesztő bíróság dönthet-e a követelés minősítéséről.
- 12 A bankgaranciák, amelyeket a felperes a keresetével elérni kívánt bírósági határozat alapján adott esetben igénybe kíván venni (lásd a fenti 2. pontot), nem jelölik meg, hogy milyen típusú követelésen alapulnak. Ezért nem egyértelmű, hogy az OWB NL-lel szembeni szükséges bírósági ítélet a holland fizetéseképtelenségi törvény 110. cikkével összefüggésben értelmezett 26. cikke értelmében vett, „a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyontól eredő” rendes, ellenőrizhető követelés miatti marasztalási ítéletnek, vagy a holland fizetéseképtelenségi törvény 25. cikkének 2. bekezdése értelmében vett, „a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyontól kívüli” – személyesen a fizetéseképtelen adóst érintő – eljárásban hozott marasztalási ítéletnek minősülne-e. A felek által benyújtott jogi szakvéleményekből azonban kitűnik, hogy az említett garanciák nem vehetők igénybe „a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyontól eredő” követelés miatti marasztalási ítélet alapján.
- 13 Ugyanakkor úgy tűnik, hogy az a kérdés, hogy érvényesíthető-e „a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyontól kívüli” követelés, ha már „a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyontól eredő” rendes, ellenőrizhető követelést is érvényesítettek a felszámolóval szemben, csak a fizetéseképtelenségre vonatkozó holland jog rendelkezései alapján válaszolható meg, az általános polgári és kereskedelmi jog rendelkezései alapján azonban nem. A követelés ugyanis végső soron a kiegyenlített számlának a fizetéseképtelenségi eljárásról kívül, a bankgarancia igénybevétele útján történő kifizetésére irányul. Ezzel összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság a fizetéseképtelenségi rendelet (4) preambulumbekkezdésére is hivatkozik. E preambulumbekkezdés értelmében „[a] belső piac megfelelő működéséhez szükséges az olyan körülményeket elkerülni, amelyek arra ösztönzik a feleket, hogy kedvezőbb jogi helyzet elérése érdekében a vagyontól vagy a bírósági eljárást egyik tagállamból a másikba helyezték (ún. »forum shopping«)”.
- 14 Ez felveti a kérdést, hogy úgy kell-e értelmezni a „Brüsszel Ia” rendelet 1. cikke (2) bekezdésének b) pontját, hogy kizárólag a fizetéseképtelenségi eljárás megindításának helye szerinti holland bíróság rendelkezik joghatósággal annak eldöntésére, hogy „a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyontól eredő” követelés vagy „a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyontól kívüli” követelés képezi-e a jelen eljárás tárgyát, és hogy mindkét típusú követelés érvényesíthető-e egyidejűleg.
- 15 A kérdést előterjesztő bíróság ezenkívül azt kérdezi, hogy összeegyeztethető-e a holland fizetéseképtelenségi törvény 25. cikkének 2. bekezdése a fizetéseképtelenségi rendelettel, ha e rendelkezés lehetővé teszi, hogy az ilyen

követelést a fizetéseptelenségi eljárás megindításának helye szerinti tagállam bíróságától eltérő bíróság előtt érvényesítsék.

MUNKADOKUMENTUM